

23.6.2014

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45

Arkistoitavaksi kotisivuille

Aloitteita puoluekokoukselle / 13.-15.6.2014

OSA 1: Aloitteita nettiäänestykseen liittyen

Vuoden 2010 puoluekokouksessa oli laajahko aloite otsikolla ”Internet-äänestyksen hankkeesta luopuminen”. Vaikuttaa siltä, että aloite oli tekstimäärältään pitkä, ja kyseisen puoluekokousaloitteen vastausesityksen laatiminen oli varmaan haasteellista/ongelmallista.

Yritetään näin vuonna 2014 muutamalla pienemmällä aloitteella, jolloin laajaan yksittäiseen puoluekokousaloitteen vastausesityksen laatiminen ei ole liian suuri tehtävä kerralla.

Huomioita aloitteeseen annettavalle vastaukselle

Huomio: Tämä aloite **EI** enää käsittele sähköistä äänestyskonetta.

Heti alkuun on huomioitava, että tämä aloite **EI** käsittele sähköistä äänestyskonetta, jota kokeiltiin vuoden 2008 kunnallisvaaleissa (Karkkilassa, Kauniaisissa ja Vihdissä). Oikeusministeriön muistiossa (8.10.2010) todetaan, että sähköisen äänestyksen kokeilua ei ole syytä jatkaa pilotoidulla järjestelmällä – eli sähköisellä äänestyskoneella.

Huomio: Aloitteen lukeminen ei vaadi insinööritason osaamista

Heti alkuun on todettava, että aloitteessa mennään läpi tietotekniikkaa koskevia ilmiöitä. Aloitteen kirjoittaja itse ei ole (ohjelmistotekniikan) insinööri, ja olenkin pyrkinyt pitämään aloitteen melko yleisellä tasolla.

Aloitteen luku ei vaadi insinööritason osaamista, mutta siitä ei tietysti ole haittaakaan.

Taustaa / Oikeusministeriön asettamispäätös / Tunnus: OM 3/021/2013

Oikeusministeriö on asettanut 15. marraskuuta 2013 **nettiäänestystä valmistelewan työryhmän**, jonka toimikausi alkaa 15.11.2013 ja päättyy 30.1.2015. Kyseisen työryhmän loppuraportti sekä laajassa kuulemismenettelyssä ehdotuksesta pyydyttävät lausunnot tulee luovuttaa hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmälle viimeistään 30.1.2015. Eli vuoden 2014 puoluekokouksessa ehditään hyvin linjaamaan puolueen kanta ns. nettiäänestykseen.

Aloite 1: Äänestyksen salaisuus äänestystapahtumassa on turvattava myös sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmissä

23.6.2014

Aloite / PK 2014 / A / v5
Julkinen / WWW

46 Perinteissä äänestyksessä äänestysalaisuus on turvattu hyvin, koska jokainen
47 kansalainen äänestää äänestyskopissa ilman ulkopuolista painostusta.

48
49 15. marraskuuta 2013 asetetun työryhmän asettamispäätöksessä nettiäänestys määritellään
50 seuraavasti: **äänestäminen tietoverkon välityksellä valvomattomissa olosuhteissa.**

51
52 Edellä mainitusta valvonnan puutteesta voi aiheutua oikeasti erilaisia ikäviä ilmiöitä, eli
53 painostamista äänestää jollain tietyllä tavalla. Sähköisessä äänestyksessä (internet-äänestys
54 ja/tai mobiiliäänestys) tätä äänestysalaisuutta ei voi turvata, koska erilaisten tietokoneiden
55 käyttö ei olisi valvotussa tilassa.

56
57 Edellä olevien ongelmien vuoksi ehdotetaan seuraavaa aloitetta:

- 58
59 **1) Puolueen mielestä äänestyksen salaisuus on turvattava kaikissa**
60 **olosuhteissa**
61 **2) Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) voi**
62 **aiheuttaa erilaista painostusta, koska äänestys tapahtuisi valvomattomissa**
63 **olosuhteissa.**
64 **3) Puolue ei edistä sellaisia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai**
65 **mobiiliäänestys) järjestelmiä, jotka tosiasiallisesti asettavat äänestyksen**
66 **salaisuuden kyseenalaiseksi.**
67

68 Aloite 2: Sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai 69 mobiiliäänestys) ei ole peruspalvelu

70
71 Jostain syystä eri suuntiin on levinnyt käsitys, että sähköinen äänestys (internet-äänestys
72 ja/tai mobiiliäänestys) olisi jonkinlainen peruspalvelu. Jos otamme peruspalvelun
73 määrittämisessä huomioon, että peruspalvelu on käynnissä vuoden jokaisena (tai lähes
74 jokaisena) päivänä, niin sähköinen äänestys (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) () ei
75 ole tällöin peruspalvelu.

76
77 Jos/Kun lähtökohdaksi otetaan, että tietoteknisen peruspalvelun pitäisi toimia koko ajan
78 (24/7/365 -ajatus, eli vuoden jokaisena päivänä jokaisena tuntina myös viikonloppuisin),
79 niin internet- ja/tai mobiiliäänestys eivät täytä tätä vaatimusta, koska internet- ja /tai
80 mobiiliäänestyksen tietojärjestelmät olisivat käytössä vain ajoittain lyhyen aikaa.

81
82 Näin ollen puoluekokoukselle esitetään seuraavat päätösehdotukset:

- 83
84 **1) Internet- ja/tai mobiiliäänestys eivät ole kansalaisille tarjottavia**
85 **tietoteknisiä peruspalveluita.**
86 **2) Puolue ei edistä internet- ja/tai mobiiliäänestystä kansalaisille**
87 **tarjottavana tietoteknisenä peruspalveluna.**
88

89 Edellä olevan perusteella voi kysyä hyvinkin epäilevästi, että miksi lähteä kehittämään
90 internet- ja/tai mobiiliäänestyksen sähköistä järjestelmää, koska nykyisten käytössä olevien
91 tietoteknisten peruspalveluiden kehittäminen ja ylläpito vie todella paljon verovarvoja.

23.6.2014

Aloite / PK 2014 / A / v5
Julkinen / WWW

92 Internet- ja/tai mobiiliäänestykseen käytettävät verovarot kannattaisi pikemminkin kohdistaa
93 nykyisten käytössä olevien tietoteknisten peruspalveluiden kehittämiseen ja ylläpitoon
94

95 Aloite 3: Teknisten asiantuntijoiden mahdollisuudet tutustua 96 sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai 97 mobiiliäänestys) järjestelmään 98

99 On mahdollista, että asetettu työryhmä suosittelee sähköisen äänestyksen (internet-äänestys
100 ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä ja käyttöönottoa aikaisintaan vuoden 2018
101 presidentinvaalissa. Vaaleihin kehitettävä järjestelmä vaatii kuitenkin laajaa teknistä
102 osaamista ja erilaisten virheiden poistaminen järjestelmästä vaatii laajoja tarkastuksia.
103

104 Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:
105

- 106 **1) Puolue vaatii sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai**
- 107 **mobiiliäänestys) teknisten yksityiskohtien huolellista selvittämistä.**
- 108 **2) Puolue vaatii, että erilaisten teknisten asiantuntijoiden on voitava**
- 109 **tarkastaa järjestelmän sisäistä ja ulkoista toimintaa.**
- 110 **3) Puolue vaatii, että tarkastusta tekevät tekniset asiantuntijat ovat**
- 111 **järjestelmää kehittävän yhteisön ulkopuolisia henkilöitä.**
- 112 **4) Puolue vaatii, että kaikilla teknisistä yksityiskohdista kiinnostuneilla**
- 113 **yhteisöillä ja henkilöillä on oltava julkinen lausuntomahdollisuus teknisiin**
- 114 **yksityiskohtiin liittyen.**
- 115

116 Tätä voi verrata Ylioppilastutkintolautakunnan esittämään (osittain) sähköisesti tehtävään
117 ylioppilaskokeeseen (vähitellen alkaen vuodesta 2016). Ylioppilastutkintolautakunta on
118 tämän perusteella valitsemassa järjestelmän kehittämiseen ja tietoturva-asioihin eri
119 toimittajat. Tämän lisäksi kaikilla kiinnostuneilla tahoilla on ollut mahdollisuus perehtyä
120 sähköisen järjestelmän ensimmäisiin kokeiluversioihin. Yksi ongelma tietysti oli, että
121 kiinnostuneet tahot maksoivat omaa rahaa ja omaa aikaa tietoturvaselvitykseen.
122

123 Ylioppilastutkintolautakunnan esimerkin perusteella voi todeta, että edellä olevat aloitteet
124 perustuvat oikeaan ja elävään esimerkkiin.
125

126 On aivan selvää, että muut puolueet voivat lähteä ajamaan sähköistä äänestystä (internet-
127 äänestys ja/tai mobiiliäänestys) lainsäädäntöhankkeena huomioimatta teknisten
128 yksityiskohtien ongelmia ja mahdollisuuksia. Puolueen on huolehdittava, että teknisten
129 yksityiskohtien ongelmat ja mahdollisuudet käydään läpi huolellisesti.
130

131 Aloite 4: Valtion omistus järjestelmälle takaa mahdollisuudet 132 sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai 133 mobiiliäänestys) järjestelmän parhaalle kehitystyölle 134

135 Hylätyn sähköisen äänestyskoneen kohdalla voi todeta, että sähköisen äänestyskoneen
136 kehittämistä johtanut yhtiö käytti hyväkseen alihankkijan omistamaa järjestelmää. Lisäksi

23.6.2014

Aloite / PK 2014 / A / v5
Julkinen / WWW

137 on erilaisia esimerkkejä eri maiden sähköisen äänestyksen järjestelmien omistussuhteiden
138 muutoksista. Esimerkiksi alkuperäinen toimittaja voi luopua sähköisen äänestyksen
139 järjestelmän kehittämisestä, jolloin kyseinen liiketoiminta voi siirtyä täysin uudelle yhtiölle.

141 Tämän vuoksi esitetään seuraavaa aloitetta:

142
143 **1) Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys**
144 **ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän osien omistusta Suomen valtion**
145 **omistukseen.**

146
147 Tietysti riippuu aikaisemmin mainituista teknisistä yksityiskohdista, että millaiseen
148 (perus)tekniikkaan mahdollinen järjestelmä oikeasti perustuisi. Eri tekniikoilla on eritasoisia
149 omistajia, ja teknisten yksityiskohtien kohta on erilaiset virhetilanteet, joita tulee
150 väistämättä. Jos mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai
151 mobiiliäänestys) järjestelmä olisi pääosin Suomen valtion omistuksessa, niin Suomen valtio
152 voisi kyllä käyttää yksityisten toimijoiden palveluita, mutta Suomen valtio ei ajautuisi
153 harvemmin omistuksen aiheuttamiin ongelmiin.

154
155 **Aloite 5: Erilaiset avoimet tekniikat mahdollistavat järjestelmän**
156 **mahdollisimman laajan riippumattomuuden erilaisista**
157 **tietotekniikan toimittajista**

158
159 On mahdollista, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai
160 mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään avoimiin tekniikoihin perustuen, jolloin erilaisia
161 omistusongelmia on vähemmän.

162
163 Suljettujen osien kannalta olisi parasta Suomen valtion laaja omistus mahdollisimman
164 moneen osaan mahdollisesta sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai
165 mobiiliäänestys) järjestelmästä, jolloin omistuksen ongelmia olisi vähemmän.

166
167 Avoimet tekniikat lisäksi mahdollistavat tarkemman tutustumisen järjestelmään, ja avoimille
168 tekniikoille löytyy hyvin paljon eritasoisia asiantuntijoita. Tämän perusteella voi todeta, että
169 tekniset asiantuntijat osaavat ehdottaa parhaat käytettävissä olevat avoimet tekniikat.

170
171 Tämän vuoksi esitetään seuraavia aloitteita:

172
173 **1) Puolue vaatii mahdollisen sähköisen äänestyksen (internet-äänestys**
174 **ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä avoimiin tekniikoihin**
175 **perustuen.**

176 **2) Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys)**
177 **järjestelmän mahdollisesti suljetut osat on lähtökohtaisesti oltava Suomen**
178 **valtion omistuksessa.**

179 **3) Avoimien tekniikoiden osalta on valinnat tehtävä perustuen**
180 **kunnolliseen selvitykseen/harkintaan.**

181 **4) Sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys)**
182 **järjestelmän avoimien tekniikoiden valinnassa on oltava laaja**

23.6.2014

Aloite / PK 2014 / A / v5
Julkinen / WWW183
184
185
186

lausuntomahdollisuus, jotta voidaan valita paras mahdollinen avoin tekniikka sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmään.

187
188

Aloite 6: Erilaiset suljetut tekniikat on selvitettävä ja tunnistettava sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) tosiasiallisessa toiminnassa

189
190
191
192
193

On mahdollista, että mahdollista sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmää kehitetään toimimaan yhdessä erilaisten suljettujen tekniikoiden kanssa.

194
195
196
197
198
199
200

Esimerkiksi internet-äänestyksen osalta voi todeta erilaisten www-sivujen käyttöön käytettävien selainten perustuvan osittain suljettuihin tai avoimiin tekniikoihin. Lisäksi voi todeta, että selaimissa toimii erilaisia lisäosia, jotka perustuvat osittain suljettuihin tai avoimiin tekniikoihin. Tämän seurauksena internet-äänestyksen toimiminen hyvin erilaisissa selaimissa ja erilaisten selainten versioiden kanssa tarkoittaa käytännössä laajaa kehittämistä ja useiden erilaisten teknisten yhdistelmien oikean toiminnan oikeaa varmistamista.

201
202
203
204
205
206
207

Mobiiliäänestyksen osalta voi todeta, että matkapuhelimien käyttöjärjestelmien suosio on vaihdellut hyvin nopealla tahdilla, ja esimerkiksi suomalaiset matkapuhelimia kehittävät yritykset ovat tehneet täysin erilaisia ratkaisuja käyttöjärjestelmien avoimuuden ja suljettuuden suhteen. Vastaavasti ulkomaiset matkapuhelimia kehittävät yritykset ovat myös tehneet täysin erilaisia ratkaisuja käyttöjärjestelmien avoimuuden ja suljettuuden suhteen.

208
209

Edellä olevan perusteella esitetään seuraavia aloitteita:

210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226

- 1) Puolue toteaa sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmien vaativan toimimista myös hyvin erilaisten suljettujen tekniikoiden kanssa.**
- 2) Puolue toteaa joidenkin suljettujen tekniikoiden aiheuttavan ongelmia sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) oikeassa toteutuksessa.**
- 3) Puolue toteaa joidenkin suljettujen tekniikoiden vaativan hyvin vahvaa luottamusta suljettuja tekniikoita kehittäviin yhteisöihin.**
- 4) Puolue toteaa erilaisten suljettujen tekniikoiden olevan alttiita hyvin erilaisille tietoturvan ongelmille.**
- 5) Puolue vaatii sähköiseen äänestykseen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) liittyvien suljettujen tekniikoiden määrän ja laadun kunnollista selvittämistä.**
- 6) Suljettujen tekniikoiden määrän ja laadun kunnollisen selvittämisen jälkeen voidaan oikeasti tehdä hyvin perusteltuja päätöksiä (joidenkin) suljettujen tekniikoiden oikeasta käytöstä.**

227
228

Perusesimerkki suljetusta tekniikasta on omistajanvaihdosten aiheuttamat isot ongelmat, jolloin jollekin suljetulle tekniikalla on tullut täysin uusi omistaja, ja tämä on voimakkaasti

23.6.2014

Aloite / PK 2014 / A / v5
Julkinen / WWW

229 vaikuttanut jatkokehittämiseen; esimerkiksi omistajanvaihdosten yhteydessä voi
230 henkilökunta vaihtua joiltain osin.
231

232 Aloite 7: Suomalaisten pankkien tarjoamat tunnuslukutaulukot ja 233 erilaiset (yksityiset) mobiilivarmenteet eivät sovellu internet- ja 234 mobiiliäänestyksen tunnistusmenetelmiksi

235
236 Eräänä ajatuksena voisi luonnollisesti esittää, että suomalaisten pankkien tarjoamat
237 tunnuslukutaulukot voisivat olla tunnistusmenetelmä sähköisen äänestyksen (internet-
238 äänestys ja/tai mobiiliäänestys) osalta. Vastaavasti voisi esittää, että erilaiset (yksityiset)
239 mobiilivarmenteet olisivat osa mobiiliäänestystä (erityisesti matkapuhelimet).
240

241 Ongelma sekä pankkitunnuksessa että mobiilivarmenteissa on, että yksi henkilö voi asioida
242 useampaan suuntaan, jolloin yksi henkilö voi hankkia useammat tunnuslukutaulukot ja
243 mahdollisesti samaa mobiilivarmennetta käsiteltäisiin useammassa mobiililaitteessa
244 (erityisesti matkapuhelimet). Käytännössä yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan
245 tunnuslukutaulukot jokaisesta suomalaisesta pankista.
246

247 Vastaavalla tavalla yksittäinen henkilö voi hankkia halutessaan hankkia useamman
248 mobiililaitteen (erityisesti matkapuhelimet), ja samaa (yksityistä?) mobiilivarmennetta voisi
249 käyttää useampi laite. Pankkien tarjoamilla tunnuslukutaulukoilla ja erilaisilla (yksityisillä?)
250 mobiilivarmenteilla on toki paikkansa joissain julkisissa palveluissa, ja näistä alkaa olla
251 esimerkkejä eri suunnissa.
252

253 Vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu joiltain osin, ja
254 esimerkiksi sähköinen henkilökortti eli HST-kortti (henkilön sähköinen tunnistaminen) on
255 todellisuudessa täysin tuntematon tunnistusmenetelmä suurelle osalla Suomen kansalaisista.
256 Koska ns. vahvojen tunnistusmenetelmien osalta Suomessa on epäonnistuttu, niin sähköisen
257 äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys) järjestelmien osalta pitäisi kehittää
258 ehkä aivan oma ns. vahvojen tunnistusmenetelmien järjestelmä.
259

260 Tämän perusteella esitetään seuraavat aloitteet:
261

262 **1) Puolue toteaa pankkien tarjoamiin tunnuslukutaulukoihin perustuvan**
263 **sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai mobiiliäänestys)**
264 **järjestelmien aiheuttavan erilaisia teknisiä ongelmia.**

265 **2) Puolue ei edistä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai**
266 **mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä pankkien tarjoamiin**
267 **tunnuslukutaulukoihin perustuvana.**

268 **3) Puolue toteaa (ns.) vahvan tunnistautumisen standardien olevan**
269 **joiltain osin vasta kehitteillä.**

270 **4) Puolue ei edistä sähköisen äänestyksen (internet-äänestys ja/tai**
271 **mobiiliäänestys) järjestelmän kehittämistä keskeneräisillä (ns.) vahvan**
272 **tunnistautumiseen perustuvana.**
273